

ORCHIDEJE

Žákovský badatelský výzkum výskytu orchidejí v Přírodní památce Vršky-Díly

Jaroslava Ševčíková^{1,2,3}, Jana Tkáčiková² a žáci 7.-9.ročníků¹

¹ZŠ Vsetín, Sychrov 97, ²Muzeum regionu Valašsko, p.o., ³3 Líska-o.s.

Výuka přírodovědných předmětů v ZŠ Vsetín, Sychrov 97 je orientována k badatelským metodám. Pro žáky je výrazně motivující možnost vybrat si vlastní badatelský úkol, zpracovat ho a následně prezentovat například na žákovské badatelské konferenci ŽA-BA-KO.

Proto se žáci kromě běžné výuky zaměřují na badatelské úkoly, které průběžně zveřejňují na webové stránce: Fotoatlas přírody okolí školy. Důležité pro ně je, že při tom velmi úzce spolupracují s odborníky Muzea regionu Valašsko, p.o., kteří poskytují odborné konzultace a rady, zejména při určování organismů.

Atraktivním předmětem žákovského bádání v oblasti botaniky jsou vzácné a chráněné rostliny, například orchideje. Jejich výskyt a četnost v PP Vršky-Díly (dále jen PP VD) rozkládající se přímo nad areálem školy, monitorují žáci již od r. 2011. Jedná se o fyzické sčítání všech kvetoucích jedinců v daném časovém rozmezí.

Předmětem sčítání jsou tyto vybrané jednoděložné rostliny z čeledi vstavačovitých:

Hlavinka horská (*Traunsteinera globosa*)
Silně ohrožený druh. Vytrvalá bylina s kulovitým květenstvím jemně narůžovělým, v PP VD občas až bílým. V roce 2014 byla objevena na více místech v PP VD, na slunných loukách, ale i v mírně zastíněných místech pod stromovitými hlohy.

Pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*)
Ohrožený druh. Je to vytrvalá bylina s přímou lodyhou a řídkým květenstvím s růžovými květy. V PP VD se vyskytuje dlouhodobě v desítkách kusů na slunných loukách ve Vrškách a v oblasti ochranného pásma.

Prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*)
Silně ohrožený druh. Vytrvalá, nízká bylina s květy ve dvou barevných variantách – růžové a žluté, výjimečně oranžové. V PP VD roste spolu se vstavačem kukačkou.

Vstavač kukačka (*Orchis morio*)
Silně ohrožený druh. Vytrvalá bylina s přímou lodyhou a růžovofialovými květy. V posledním desetiletí velmi rychle z krajiny mizí. V PP VD roste poblíž zastavení stezky č. 5 po obou stranách cesty na slunné louce poblíž pásu keřů.

Vstavač mužský (*Orchis mascula*)
Ohrožený druh. Vytrvalá, až 50 cm vysoká bylina s květy růžovými. V PP VD roste roztroušeně po celém území, často na těžko přístupných místech, v pasech křovin, ale i na loukách.

Vybrané badatelské listy v letech 2011, 2012, 2013, 2014:

Vybrané vstavačovitě v PP Vršky-Díly
mapování v termínu 1. 5. – 30. 7. 2011
zaznamenány pouze kvetoucí rostliny
*OP – ochranné pásmo

Český název	Vršky	četnost	Díly	četnost	OP*	četnost
Hlavinka horská	+	2	-	0	+	0
Pětiprstka žežulník	+	45	-	0	-	0
Prstnatec bezový	+	58	+	3	-	0
Vstavač kukačka	+	6	-	0	-	0
Vstavač mužský	+	36	+	15	+	5

Vybrané vstavačovitě v PP Vršky-Díly
mapování v termínu 1. 5. – 19. 7. 2012
zaznamenány pouze kvetoucí rostliny
*OP – ochranné pásmo

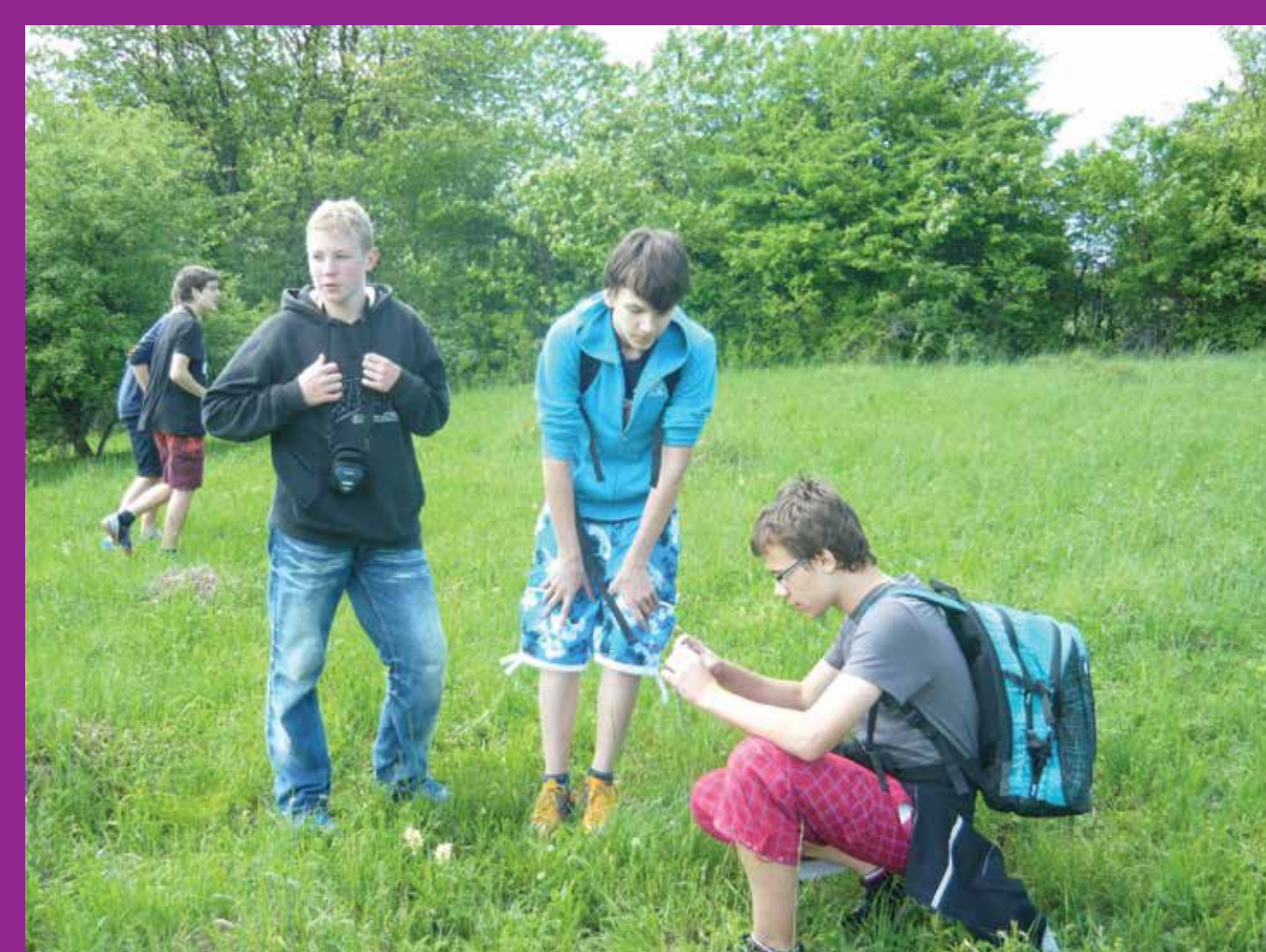
Český název	Vršky	četnost	Díly	četnost	OP*	četnost
Hlavinka horská	+	3	-	0	+	5
Pětiprstka žežulník	+	30	-	0	-	0
Prstnatec bezový	+	46	+	1	-	0
Vstavač kukačka	+	3	-	0	-	0
Vstavač mužský	+	51	+	12	+	3

Vybrané vstavačovitě v PP Vršky-Díly
mapování v termínu 2. 5. – 25. 7. 2013
zaznamenány pouze kvetoucí rostliny
*OP – ochranné pásmo

Český název	Vršky	četnost	Díly	četnost	OP*	četnost
Hlavinka horská	+	5	-	0	+	1
Pětiprstka žežulník	+	26	-	0	-	0
Prstnatec bezový	+	62	+	1	-	0
Vstavač kukačka	+	6	-	0	-	0
Vstavač mužský	+	52	+	15	+	6

Vybrané vstavačovitě v PP Vršky-Díly
mapování v termínu 26. 4. – 22. 6. 2014
zaznamenány pouze kvetoucí rostliny
*OP – ochranné pásmo

Český název	Vršky	četnost	Díly	četnost	OP*	četnost
Hlavinka horská	+	5	+	1	+	2
Pětiprstka žežulník	+	38	+	32	+	13
Prstnatec bezový	+	53	+	1	-	0
Vstavač kukačka	+	9	-	0	-	0
Vstavač mužský	+	59	+	18	+	4

V období května až července se žáci každoročně vydávají na botanické vycházky s fotoaparátem a mapují výskyt kvetoucích jedinců vstavačovitých v PP Vršky-Díly. Přestože má PP VD rozlohu pouze 19,4 ha a vyhlášené ochranné pásmo 6,6 ha, stále nacházejí žáci nové lokality s výskytem vzácných orchidejí, a proto budou jejich badatelské aktivity pokračovat. Foto: Jaroslava Ševčíková